

Енеїда (дуже стисло)

Іван Котляревський

Після загибелі Трої Еней разом з товаришами відпливає у море.

Еней був парубок моторний

І хлопець хоть куди козак,

Удавсь на всеє зле проворний,

Завзятіший од всіх бурлак.

Но греки, як спаливши Трою,

Зробили з неї скирту гною,

Він, взявши торбу, тягу дав;

Забравши деяких троянців,

Осмалених, як гиря, ланців,

П'ятами з Трої наживав.

Він, швидко поробивши човни,

На синє море попускав,

Троянців насаджавши повні,

І куди очі почухрав.

Но зла Юнона, суча дочка,

Розкудкудакалась, як квочка, —

Енея не любила — страх;

Давно уже вона хотіла,

Його щоб душка полетіла

К чортам, і щоб і дух не пах.

Еней був тяжко не по серцю

Юноні, — все її гнівив:

Здававсь гірчіший їй від перцю,

Ні в чім Юнони не просив;

Но гірш за те їй не любився,

Що, бачиш, в Трої народився

І мамою Венеру звав;

І що його покійний дядько,

Паріс, Пріамове дитятко,

Путивочку Венері дав.

Побачила Юнона з неба,

Що пан Еней на поромах;

А те шепнула сука Геба...

Юнону взяв великий жах!

Впрягла в ґринджолята павичку,

Сховала під кибалку мичку,

Щоб не світилася коса;
Взяла спідницю, і шнурівку,
І хліба з сіллю на тарілку,
К Еолу мчалась, як оса.

Юнона просить Еола наслати вітри на Енееві кораблі. Та Нептун на прохання Венери заспокоює море. Венера звертається до Зевса з проханням захищати її сина, той обіцяє, що пошле Енееві щасливу долю.

Після довгих блукань Еней потрапляє до Карфагену, гостює у Дідони два роки. Зевс незадоволений цим, тому посилає до мандрівника Меркурія, щоб розлучити закоханих та нагадати Енееві про його призначення. Потай від Дідони мореплавець збирається тікати, та вона помітила приготування до втечі, свариться з ним, але втримати не може.

На морі піднімається буря. Троянці прибиваються до Сицилії, де їх приймає цар Ацест. Еней справляє поминки за померлим батьком Анхізом. Після поминок почалося п'яне гуляння. Між силачами розгорівся кулачний бій, у який хотіли втрутитися боги. Та Зевс не дозволив втручання.

За намовою богині розбрату Ірисі, посланої Юноною, троянські жінки підпалюють флот Енея. Він звертається до богів із проханням наслати дощ. Троянці відпливають із Сицилії. Венера просить за них Зевса.

На морі троянці співають про Сагайдачного, про Січ. Прибувають вони до кумської землі. Там Еней зустрічає страшну Сівіллу, яка веде його до пекла. Тут Еней бачить Дідону та свого батька Анхіза.

Троянці знову відпливають, їм вдається оминати острів чарівниці Цирцеї. Припливають вони у край латина, вчать латинській мові і просять прийняти їх до своєї країни. На їх честь влаштовується бенкет. Цар навіть хоче віддати за Енея свою дочку Лавінію. Проти цього повстає підбурена Юноною дружина Латина. Починається війна між троянцями й латинцями, причиною якої стає цурик старої няні, якого загризли під час полювання троянські пси. На боці Енея виступає аркадський цар Евандр.

В бою відзначаються Низ та Евріал.

На Олімпі в цей час боги сперечаються. В бою гине Паллант, якого оплакують троянці разом з аркадцями. Тимчасове перемир'я дає змогу вшанувати загиблих.

У поєдинку з Турном Еней перемагає.

Критика, коментарі до твору, пояснення (стисло):

І. Котляревський у своїй поемі дотримувався сюжету, запозиченого у Вергілія. Але "Енеїда" оригінальна за своєю композицією — замість 12 частин тут тільки 6. Ряд епізодів письменник зовсім опускає, натомість вставляючи епізоди з життя українських козаків. За жанром "Енеїда" — травестійна бурлескна поема. Травестія — дослівно означає перевдягання. Дійсно, герої поеми римського автора одягнені в національний одяг українців, грають у народні ігри, вживають національні українські страви й напої.

Це побут України XVIII ст.

Поєму характеризує гумористичний підхід до поважної теми, зображує життя козаків, їхні звичаї, характери, збираючи досить багатий етнографічний матеріал. Уперше в літературі з'являється український народ в усьому його багатстві духовного світу та внутрішній красі.

Написана поема живою українською мовою, не позбавленою вульгарної лексики, за що І. Котляревському не раз докоряли критики.